CHARACTERISTIC OF STUD-HORSES JSC "STUD-FARM "BIAŁKA"

Marian Pacewski, JSC "Stud-farm "Białka", Poland

In the article covered the activities of the one of the leading horse plants in Poland JSC "Stud-farm "Białka" from the foundation up to the modern period. Stud-farm is a modern horse-breeding the centre of Poland, the cultivation of various breeds of horses: Arabic, English-Arabic, little Polish, shlensy and hucul. The basic specialization of the JSC "Stud-farm "Białka" - reception of the stallions-manufacturers of high quality, the main feature of which is given in the article, as well as the preparation and implementation of sperm the best manufacturers.

Key words: JSC "Stud-farm "Białka", horse-breeding center, stallions, the arabian breed, the anglo-arabian breed, equestrian sports, triathlon, sperm, producers.

УДК 636.1.082.

ВПЛИВ ЧИСТОКРОВНОЇ ВЕРХОВОЇ ПОРОДИ НА ФОРМУВАННЯ ГЕНЕАЛОГІЧНИХ КОМПЛЕКСІВ УКРАЇНСЬКОЇ ВЕРХОВОЇ ПОРОДИ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Рецензент: канд. с.-г. наук Гончаренко Л.В.

І.В. Ткачова
Інститут тваринництва НААН
Т.М. Рущинська
Тернопільський інститут АПВ НААН

У статті наведено аналіз генеалогічних комплексів основних жеребців-плідників української верхової породи племінних господарств Тернопільської області і маток кінзаводу НВП «Райз-Максимко» та вказано частки кровності вихідних порід (угорської, чистокровної верхової, тракененської, ганноверської, арабської чистокровної, ахалтекінської, російської верхової). Чистокровна верхова порода є домінантною при формуванні комплексів жеребців-плідників у Тернопільській області. Кобили української верхової породи також мають високий вміст крові чистокровної верхової і це потрібно враховувати при подальшому їх використанні. Для збереження оригінального типу української верхової можна рекомендувати з часом обмежити використання жеребців і кобил з такою високою часткою кровності.

Ключові слова: **українська верхова, чистокровна верхова, матки, генеалогічний комплекс, порода, екстер'єр, умовний генотип.**

Українська верхова порода коней створена методом складного відтворювального схрещування коней угорської, тракененської, ганноверської,

чистокровної верхової порід, а також помісей чистокровної і російської верхової і за кількістю племінного поголів'я займає перше місце серед десяти основних порід, районованих в Україні.

Серед племінного поголів'я Тернопільщини українська верхова займає найбільшу масову частку (до 60 %). Розведенням цієї породи займається кінзавод Нагірянської філії ЗАТ НВП «Райз-Максимко» Чортківського району – всього 128 голів, із них жеребці-плідники – 4 голови, матки – 40 голів, молодняк різних років – 80 голів; племрепродуктор – ТОВ «Мустанг і $К_о$» Бучацького району – всього 59 голів, у т.ч. жеребці-плідники – 4 голови, конематки – 31 голова, молодняк різного віку – 24 голови; племрепродуктор, ТОВ, виробничо-торгова фірма «Ексінтер» ЛТД Тернопільського району всього коней – 27 голів, у т.ч. жеребці-плідники – 4 голови, племконематки – 16 голів, молодняк – 7 голів.

Коні української верхової породи мають гарні екстер'єрні форми, гармонійний тип будови тіла, хороші, правильні рухи на різних алюрах [1]. На сьогодні в селекційно-племінній роботі з породою використовуються чистопородні українські жеребці і лише в окремих випадках жеребці вихідних порід [3].

Матеріали та методи досліджень. Умовні генотипи вирахуванні за результатами аналізу походження племінних коней до 5 ряду родоводу.

Результати досліджень. У генеалогічних комплексах плідників (табл. 1),

1. Умовна частка кровності основних жеребців-плідників*

Кличка	Походження	Відсоток крові вихідних порід
Термін II	3270 Еней – 486 Туземка	63%чв+19%угор+6%араб+6%тр+6%ганн
Термін	108 Ірис – 1190 Тонга	56%чв+22%тр+19%угор+3%р.верх
Тезис	Затор 19 – Трембіта	44%чв+25%ганн+15%угор+12%тр+3%араб+ ≥1%ах
Гнів	120 Нарцис – 731 Голубка	47%чв+31%тр+15%угорг+6%р.верх+≥1% ах
Бізнес 15	120 Нарцис – 652 Бабка	50%чв+34%тр+9%угор+6%р.верх≥1% ах
Флагман	Гнів 17 – Фокса 23	25%ганн+25%угор+25чв+20% тр+5%р.верх
Оскар	Самоцвіт – 1361 Оргія	63% чв+17% тр+12% р.верх+8% угор

Примітка. * - умовні скорочення: чв – *чистокровна верхова порода*; ганн – *ганноверська;* тр – *тракененська;* араб – *арабська чистокровна*; ах – *ахалтекінська;* угор – *угорська;* р.вер – *російська верхова.*

найбільша частка кровності припадає на чистокровну верхову породу. Вміст крові угорської породи – 9-19 %, тракененської – 6-34 %. Жеребець Тезис успадкував біля 3 % арабської крові та менше 1 % ахалтекінської ($^{1}/_{128}$). Гнів і Бізнес мають по 6 % російської верхової і також менше 1 % крові ахалтекінської породи.

Лише у жеребця Тезиса є вагома частка ганноверської крові – 25 % успадкована через свого батька Затора 19 (Рейд – 357 Забава) [2].

Серед племінних маток української верхової породи основними генеалогічними комплексам є англо-тракено-ганноверо-угорський, ганноверо-тракено-англо-угорський та тракено-англо-угоро-російський (табл. 2)

2.Умовна частка кровності окремих маток кінзаводу

Кличка	**Походження**	**Відсоток крові вихідних порід**
Брода 13	Дарбар – 303 Біохімія	69%чв+125тр+6%р.верх+2%араб
Біва 07	Варпад 7 – Банфа 4	50%ганн+34%чв+10%тр+3%р.верх+3%угор
Булава 08	Варпад 7 – Булка 12	50%ганн+31%чв+10%угор+6%тр+3%сх. пруська
Банфа 4	Фрізо – 281 Багма	69чв+19%тр+6%р.верх+3%угор+3% н.п.
Ворона 9	92 Аеролог – Варна 2	53% чв+19% тр+13%угор+9%р.верх+6%араб
Вигода 1	Дарбар – Варна 2	77%чв+10%р.верх+10%тр+3%угор
Ґава 14	Вайхір 4 – Грозна 16	66%+23%чв+8%угор+3%р.верх
Гахта 08	Хмель 9 – Гренада 23	66%чв+31тр+3%угор
Графа 10	Фермент – Гавана 17	66%тр+23%чв+*%уг+3%р.верх
Гербера 02	180 Балатон 2 – Гренада 23	56%чв+31%тр+10%угор+3%р.верх
Фархана 22	Хмель 9 – Фотіна 20	50%ганн+31% тр+6%угор+11%чв+2% р.верх
Феодосія 17	Дарбар – Фантазерка 18	80%чв+10%ганн+10%угор
Фібріна 24	Бізнес 15 – Феодосія 17	65%чв+16%тр+11%угор+5%ганн+3%р.верх
Фокса 23	Одісей – Фанфара 1	56%ганн+20%чв+10%тр+11%угор+3%р.верх

У кінзаводі «Райз-Максимко» біля 30 % кобил є напівкровними за ганноверською породою, тоді як 40 % і більше тракененської крові мають лише 18 % маток. Вміст чистокровної верхової крові від 45 % і вище - у 40 % основних маток заводу. Окремі кобили, такі як Фібріна 24 (Бізнес 15-Феодосія 17), Феодосія 17 (Дарбар-Фантазерка 18), Вигода 1 (Дарбар-Варна 2), Брода 13 (Дарбар-Біохімія) та Банфа 4 (Фрізо-Багма), містять від 65 % до 80 % крові від чистокровної верхової. За угорською породою частка кровності становить від 3 % до 17 %, за російською верховою - у середньому 3 %.

Висновок. Чистокровна верхова порода є домінантною при формуванні комплексів жеребців-плідників у Тернопільській області. Кобили української верхової породи також мають високий вміст крові чистокровної верхової і це потрібно враховувати при подальшому їх використанні. Для збереження оригінального типу української верхової можна рекомендувати з часом обмежити використання жеребців і кобил з такою високою часткою кровності.

Бібліографічний список

1. Волков Д.А. Государственная племенная книга лошадей украинской породной группы – Т.І / Волков Д.А. – К.: Урожай, 1974. – 92 с.

2. Волков Д.А. Державна книга племінних коней української верхової породи – Т.VI / Білоус О.В. – К.: Арістей, 2008. – 872 с.

3. Перспективний план селекційно-племінної роботи кінного заводу Нагірянської філії ЗАТ НВП «Райз-Агро» Чортківського району Тернопільської області на 2006-2015 року / [Скалюк І.М. Власюк М.С., Жежер М.І.та ін.]. – Тернопіль, 2006. – 104 с.

ВЛИЯНИЕ ЧИСТОКРОВНОЙ ВЕРХОВОЙ ПОРОДЫ НА ФОРМИРОВАНИЕ ГЕНЕАЛОГИЧЕСКИХ КОМПЛЕКСОВ УКРАИНСКОЙ ВЕРХОВОЙ ПОРОДЫ В ТЕРНОПОЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ

Ткачова И.В., Институт животноводства НААН;Рущинская Т.М., Тернопольский институт АПВ НААН

В статье приведен анализ генеалогических комплексов основных жеребцов-производителей украинской верховой породы племенных хозяйств Тернопольской области и маток конезавода НПП "Райз-Максимко" и указаны доли кровности исходных пород (венгерской, чистокровной верховой, тракененской, ганноверской, арабской чистокровной, ахалтекинской, российской верховой).

Чистокровная верховая порода является доминантной при формировании комплексов жеребцов-производителей в Тернопольской области. Кобылы украинской верховой породы также имеют высокое содержание крови чистокровной верховой и это нужно учитывать при дальнейшем их использовании. Для сохранения оригинального типа украинской верховой можно рекомендовать со временем ограничить использование жеребцов и кобыл с такой высокой частью кровности.

Ключевые слова: украинская верховая, чистокровная верховая, матки, генеалогический комплекс, порода, экстерьер, условный генотип.

PUREBRED ROADSTER IMPACT ON GENE COMPLEX FORMATION IN UKRAINIAN TROTTERS IN TERNOPOL AREA

Tkachyova I.; Institute of animal science, NAASU
Rushchinskaya T.; Ternopol institute of agribusiness, NAASU

This article presents the review on gene complexes analysis of Ukrainian basal roadster stallions. The analysis was fulfilled on the breeding farms located in Ternopol area. Mares were also tested in the stud affiliated to the factory-farm enterprise 'Rise-Maxim'. Blood percentage in the stem breeds was computed and the test data were presented. They include Hungarian, purebred roadster, Traken, Hanover, Arabian, Akhaltekin and Russian trotting breeds. Purebred roadster is the dominant breed for the stallion complexes formation in Ternopol area. Ukrainian trotter mares are characterized by top purebred roadster blood percentage. Attention is focused on this dominant factor during the life-time horse exploitation. The pure-blooded stallions and mares recommended to be service-limited for original type safety of Ukrainian trotting breed.

Key words: Ukrainian trotting breed, purebred roadster, mares, gene complex, breed exterior, conventional genotype.

УДК 636.1.082:631.15

TYPY I RODY MĘSKIE WE WSPÓŁCZESNEJ HODOWLI KONI HUCULSKICH

Sędziowie: Kandydat Nauk Rolniczych Rossoha V.I.; Kandydata Nauk Rolniczych Tkacheva I. V.

Maciej Jackowski
University of Information Technology and Management In Rzeszow

Dzięki zaangażowaniu wielu osób [Jackowski 1988, Jackowski 2007], żmudnej ich pracy i uporowi w ostatnim dwudziestopięcioleciu hodowla koni huculskich w Europie przeżywa swój renesans, a liczba klaczy-matek zarodowych wielokrotnie wzrosła. Coraz więcej też można powiedzieć o koniach tej rasy, a zwłaszcza tych hodowanych w Polsce. Jest to populacja bardzo różnorodna, choć w ujęciu statystycznym tego nie widać: głowa najczęściej średniej długości, rzadziej długa, raczej lekka lub normalna, tylko u niewielkiej grupy koni ciężka; szyja też zazwyczaj przeciętnej długości, rzadko zbyt cienka lub zbyt gruba, najczęściej prosta, niezbyt wysoko ustawiona, czasami jednak bywa jelenia. Pierś dość głęboka i szeroka, sporadycznie jedynie wąska i płytka (jeśli już, to u klaczy), a kłoda wałeczkowato wysklepiona, długa, słabo związana z zadem. Zad najczęściej niezbyt długi, bywa, że krótki, lekko zaokrąglony lub spadzisty. Kończyny raczej masywne, ale suche, niezbyt długie, o raczej krótkich pęcinach, mocno owłosione. Stawy niezbyt długie, mocne. Postawa kończyn tylnich najczęściej bywa lekko szablasta i krowia. Kopyta